

Ролята на обществените услуги за интеграцията на бежанците и лицата, търсещи убежище

Въведение

В настоящото проучване се разглежда ролята на обществените услуги за социалната интеграция на бежанците и лицата, търсещи убежище. Насочено е не само към заетостта, но и към аспекти като жилищното настаняване, социалното приобщаване, здравеопазването и образованието. Правим преглед на различните мерки за интеграция, приети в пет държави — членки на ЕС (Австрия, Финландия, Германия, Нидерландия и Швеция), в опит да се определят основните трудности и извлечените поуки. Избраните държави се различават по мащаб на притока, традиция за приемане на бежанци, условия на пазара на труда, системи за социално подпомагане и присъствие на други мигрантски групи.

Контекст на политиката

След пристигането на повече от три милиона търсещи убежище лица между 2015 и 2017 г., държавите членки се изправиха пред редица трудности. Задоволяването на основните нужди на бежанците, например жилищно настаняване и социално подпомагане, както и финансирането на мерките за интеграция оказаха натиск върху вече претоварените публични финанси на държавите членки. В същото време държавите членки се насочиха към разработване на индивидуализирани мерки за интеграция, които да отговарят на специфичните нужди на някои бежанци — например хора с нужди, свързани с психичното здраве — вследствие на травмиращи преживявания. Езиковите бариери и ниското ниво на грамотност също възпрепятстваха степента, в която новодошлите можеха да участват в мерките за интеграция. Всички тези въпроси изискват изграждане на капацитет и разширяване на ресурсите на обществените служби. Друго важен проблем за социалната интеграция е отрицателното отношение в обществото и в някои случаи нежеланието на работодателите да наемат бежанци, особено там, където все още преобладават езикови и културни бариери. В същото време на пазара на труда все по-често се търсят повече работници с високо и средно ниво на умения, а голям дял от бежанците се намират в неблагоприятно положение

поради по-ниски умения и липсата на формално образование и сертифициране. В настоящия доклад са разгледани 16 мерки за интегриране в петте избрани държави, които имат за цел да отговорят на тези трудности.

Тъй като по-голямата част от лицата, на които е предоставено убежище в ЕС, са млади и мъже, в близко бъдеще се очаква увеличаване на процедурите по събиране на семействата, след като ги последват съпрузи и други членове на семейството. При подготовката за това публичните органи и служби трябва да разработят специални мерки за интеграция на тези групи, които най-вероятно ще навлязат чрез друг канал за имиграция (т.е. законна миграция, а не право в областта на убежището). Това може да ограничи правото им на специални интеграционни мерки, тъй като някои от мерките са насочени изключително към лица с бежански статут. Като се има предвид вероятността тази група да се състои предимно от жени, ще бъде важно да се обърне внимание на нуждите от интеграция, свързани с пола. Може да се наложи също така да бъдат създадени специални мерки за децата и вероятно ще има важни последици за жилищното настаняване.

Основни констатации

Ролята на обществените услуги се различава по отношение на отделните мерки в подбора. В някои случаи публичните служби или друг публичен субект главно управляват и наблюдават мярката; понякога те са доставчик на услуги; понякога финансират мярката; или е налице комбинация от функции.

В областта на жилищното настаняване и социалната интеграция (включително мерки като гражданското образование) общините и местните власти играят ключова роля в сътрудничество с НПО.

Важно предизвикателство е осигуряването на подходяща подкрепа за бежанците и търсещите убежище с проблеми, свързани с психичното здраве. Много от лицата са с психологически травми, получени в тяхната страна на произход, по време на пътуването или в приемните общности. Въпреки че са пристигнали в приемащата държава, културните бариери,

затрудненията в общуването и високите разходи за лечение могат да затруднят достъпа на бежанците до подходяща подкрепа.

По отношение на политическите мерки в отговор на трудностите, свързани с жилищното настаняване, характерно за всички държави е разработването на по-координиран подход между централните държавни агенции, които отговарят за работата с бежанците и търсещите убежище лица, и местните общини. Това включва разработването на политики на разселване и определянето на квоти за разпределяне на новодошлите в отделните общини.

Насоки за политиката

- Разработването на чувствителни в културно отношение мерки, които признават специфичните характеристики на бежанците, може да помогне да се предложи по-индивидуализирана помощ.
- Като се има предвид времето, необходимо на бежанците да се интегрират в работната сила — средно между пет и шест години — е важно да се постави по-силен акцент върху всеобхватните мерки за интеграция.
- Тъй като често са първата точка на контакт с новопристигнали бежанци, обществените служби трябва да отговорят на нуждите им. Обществените служби в петте държави — членки на ЕС, приемат и прилагат в голяма степен по собствена инициатива редица разнообразни мерки за интеграция, включително някои новаторски подходи.
- От решаващо значение са предоставянето на психологическа подкрепа и помощ, свързана с психичното здраве, ако е необходимо, и включването на проблемите с психичното здраве в структурата на мерките. Тъй като въпросите, свързани с психичното здраве, са проблем, който е общ за държавите членки, създаването на европейски форум или платформа за обмен на опит и добри практики на европейско равнище може да помогне на държавите членки да се справят с увеличеното търсене.
- Обещаващи резултати се наблюдават при новаторските и ангажиращи мерки като стратегии за включване на бежанците в общностни дейности и такива, които подкрепят социалните мрежи, например проекти за наставничество и доброволчески контакти. Ето защо обществената подкрепа за такива инициативи е от решаващо значение.
- Доставчиците на услуги (както публични, така и частни) често имат проблеми с недостига на ресурси, както човешки, така и финансови. Пример за това е специфичното обучение, необходимо на персонала, работещ с бежанци. Финансирането от ЕС помогна, но може да е необходим по-координиран подход между финансовите инструменти на ЕС (напр. между фонд „Убежище и интеграция“ и Европейския социален фонд), особено като се има предвид, че търсенето на дългосрочни мерки за интеграция вероятно ще се увеличи в бъдеще.
- Активното гражданско общество, гостоприемната стопанска среда и подкрепата за НПО и местните общности благоприятстват успешната интеграция. Активното ангажиране на тези заинтересовани страни в мерките за интеграция може да увеличи шансовете за успех. Някои инициативи на равнище ЕС, например „Обединени работодатели за интеграция „и „Партньорство по програмата за градовете за приобщаване на мигрантите и бежанците“, могат да задействат участието на такива партньори.
- Като се има предвид многоизмерният характер на интеграцията, тясното сътрудничество между различните участници в мерките за интеграция, включително социалните партньори, е предпоставка за успех. Сред мерките и сферите на интеграция, прилагани от обществените служби, частните организации и социалните партньори, се утвърждават различни модели на сътрудничество — от ограничаваща роля на доставчика на услуги до по-гъвкави модели. От своя страна ЕС, чрез многостранното си Европейско партньорство за интеграция, насърчава участието на социалните партньори в процеса на вземане на решения на равнище ЕС.
- Сътрудничеството може да се окаже особено затруднено, когато участват множество и разнообразни заинтересовани страни: необходима е добра комуникация, за да се избегне дублирането и да се увеличат максимално полезните взаимодействия.
- Много малко мерки включват специален акцент върху жените. Въвеждането на заведения за детски грижи и класове, които са специално съобразени с образованието и нуждите на жените бежанци, може да помогне за повишаване на участието на жените.

Допълнителна информация

Докладът „Ролята на обществените услуги за интеграцията на бежанците и лицата, търсещи убежище“ (*Role of public services in integrating refugees and asylum seekers*) може да се намери на адрес: <https://eurofound.link/ef19042>

Ръководител на изследванията: Klára Fóti
information@eurofound.europa.eu